

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы
Мэлбагыш авыл җирлеге Советы
КАРАРЫ

Мэлбагыш авылы

№101

«24» октябрь 2023 ел

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мэлбагыш авыл җирлегенең бюджет процессы турындагы нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы, “Мэлбагыш авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә

Мэлбагыш авыл җирлеге Советы карар кабул итте:

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мэлбагыш авыл җирлегендә бюджет процессы турындагы Нигезләмәне әлеге карарга кушымта нигезендә яңа редакциядә расларга.

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мэлбагыш авыл җирлеге Советының 2020 елның 25 февралендәге 163 номерлы “Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мэлбагыш авыл җирлегенең бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында” гы карарын;

- Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мэлбагыш авыл җирлеге Советының “Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Мэлбагыш авыл җирлегенең бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2020 елның 25 апрелендәге 170 номерлы карары белән расланган, “Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мэлбагыш авыл җирлегенең бюджет процессы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында ” гы карарын;

- Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Мэлбагыш авыл җирлеге Советы “Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Мэлбагыш авыл җирлегенең бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы Нигезләмәне раслау турындагы 25.02.2020 №163 карары белән расланган Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Мэлбагыш авыл җирлеге Советының “Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Мэлбагыш авыл жирлегенә Советының “Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Мэлбагыш авыл жирлегенә бюджет төзелешә һәм бюджет процессы турындагы Нигезләмәне раслау турындагы карарына үзгәрешләр кертү турындагы ” 2023 елның 05 апрелендәге 87 номерлы (24.04.2020 №170, 15.06.2020 №174, 16.12.2020 №14, 22.10.2021 №41, 11.04.2022 №56, 06.06.2022 №62 карарлары редакциясендә)» карарын.

3. Әлегә карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында түбәндәге веб-адрес буенча бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында Интернет "мәгълүмат-коммуникацион челтәрәндә түбәндәге веб-адрес буенча» урнаштырырга: <http://aznakaevo.tatar.ru>.

4. Әлегә карарның үтәлешен тикшереп торуны Азнакай районы Мэлбагыш авыл жирлегенә Советының бюджет, финанс, салымнар һәм икътисад мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Рәис

А.Й.Әхмәтшин

**Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мәлбагыш авыл
жирлегенең бюджет процессы турында
НИГЕЗЛӘМӘ**

1 Бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Бюджет процессының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Мәлбагыш авыл җирлегендә (алга таба - Нигезләмә) бюджет процессы турында әлеге нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы (алга таба - Россия Федерациясе БК), Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы (алга таба - Татарстан Республикасы БК), 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль законы, “Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Азнакай муниципаль районының Мәлбагыш авыл җирлеге (алга таба - җирлек Уставы), Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының башка бюджет законнары нормалары нигезендә эшләнгән.

2. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган терминнар һәм төшенчәләр әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән норматив актлардагы мәгънәсендә кулланыла.

2 статья. Җирлек бюджетының хокукый формасы

Азнакай муниципаль районының Мәлбагыш авыл җирлеге бюджеты (алга таба - җирлек бюджеты) Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Сәпәй авыл җирлеге Советы карары рәвешендә (алга таба - җирлек Советы) эшләнә һәм раслана.

Җирлек бюджеты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Җирлек бюджеты проектын төзү Азнакай муниципаль районының Мәлбагыш _ авыл җирлеге Башкарма комитеты (алга таба - җирлекнең Башкарма комитеты) билгеләгән тәртиптә, РФ БК нигезендә һәм җирлек Советының хокукый актлары

таләпләрен үтәп кабул ителә торган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, жирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

3 статья. Бюджет классификациясе

1. Жирлек бюджетын төзү һәм үтәү, бюджет (бухгалтерлык) исәбен алып бару, бюджет (бухгалтерлык) һәм башка финанс хисапчылыгын төзү Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекнең финанс органы төп администраторлары жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган керем төрләре буенча кодлар исемлеген раслый.

Жирлек бюджеты акчаларының баш бүлүчеләре исемлеге жирлек Советының чыгымнарның ведомство структурасы составында жирлек бюджеты турындагы карары белән билгеләнә.

Жирлек бюджеты чыгымнары төрләренә бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), төркемнәре (төркемчәләре) исемлеге жирлек бюджеты турындагы жирлек Советы карары белән яисә РФ БК тарафыннан билгеләнгән очрактарда жирлек бюджеты чыгымнарының жыелма бюджет язмасы белән раслана.

Жирле үзидарә органнары тарафыннан хупланган "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган һәр ижтимагый норматив йөкләмәгә, бюджетара трансфертка, инициатив проектка бюджет чыгымнарын классификацияләүнең уникаль кодлары бирелә.

Жирлек бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары, әгәр РФ БК башкача билгеләнмәгән булса, жирлек бюджетын төзүне һәм үтәүне оештыруны гамәлгә ашыручы жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнештәге башка бюджетара трансфертлар хисабына финанс белән тәмин ителә торган бюджетлар чыгымнарының максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары күрсәтелгән бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башкалар бирелә торган бюджетны төзүне һәм башкаруны оештыруны гамәлгә ашыручы жирлекнең финанс органы билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакалары статьялары исемлеге жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакаларын раслаганда жирлек Советы карары белән раслана.

Жирлекнең финанс органы бюджет дефицитларын финанслау чыганакалары төрләренә кодлары исемлеген раслый, аларның баш администраторлары булып жирле үзидарә органнары һәм (яки) аларның карамагындагы казна учреждениеләре тора.

4 статья. Жирлектә бюджет процессының принциплары һәм этаплары

1. 1. Жирлектә бюджет процессы РФ БК билгеләгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә.

2. Жирлектә бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- 1) жирлек бюджеты проектын төзү;
- 2) жирлек бюджетын карау һәм раслау;
- 3) жирлек бюджетын үтәү;
- 4) бюджет хисаплылыгын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау;
- 5) муниципаль финанс контроле.

5 статья. Жирлекнең бюджет процессында катнашучылар

Жирлекнең бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:

- Жирлек Советы;
- жирлек башлыгы;
- жирлекнең Башкарма комитеты;
- «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» МКУ (алга таба - Финанс-бюджет палатасы) (төзелгән килешү нигезендә);
- «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының контроль-хисап палатасы» МКУ (төзелгән килешү нигезендә);
- Федераль казначылыкның Татарстан Республикасы буенча идарәсенә 7 нче бүлегә (төзелгән килешү нигезендә);
- Азнакай районы һәм Азнакай шәһәре Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының Казначылык департаменты территориаль бүлекчәсе (төзелгән килешү нигезендә);
- жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, жирлек бюджеты акчаларын бүлүчеләр;
- жирлек бюджеты керемнәренән баш администраторлары (администраторлары);
- жирлек кытлыгын финанслау чыганакларынын баш администраторлары (администраторлары);
- жирлек бюджеты акчаларын алучылар.

6 статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек Советы:

1) жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны карый һәм раслый, жирлек бюджетын үтәүнең аерым мәсьәләләрен карау барышында

тикшереп тора;

2) тышкы муниципаль финанс контроле органнарынын хокукый статусын төзи һәм билгели;

3) жирле салымнар кертә, алар буенча салым ставкаларын билгели һәм салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары тарафыннан бирелгән хокуклар чикләрендә жирле салымнар буенча салым ташламалары бирә;

4) жирлек Советы карары белән жирлек бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапның тышкы тикшерүен гамәлгә ашыру тәртибен билгели;

5) “Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенә закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында” 1999 елның 6 октябрәндәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясе Хисап палатасы турында” 2013 елның 5 апреләндәге 41-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенә закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында” 1999 елның 6 октябрәндәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясе, жирлек уставы, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезендә башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

Жирлек Советына анын Россия Федерациясе Конституциясендә, РФ БК, Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча компетенциясе чикләрендә аның вәкаләтләрен тәмин итү өчен жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан кирәкле барлык мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Жирлекнең Башкарма комитеты:

1) жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразын эшләү тәртибен билгели;

2) жирлек бюджеты проектын төзү тәртибен билгели;

3) жирлек бюджеты проектын (бюджет проектын һәм урта сроклы финанс планын) төзүне тәмин итә;

4) жирлек Советы раслануына кирәкле документлары һәм материаллары булган жирлек бюджеты проектын кертә;

5) әгәр РФ БК каралмаган булса, бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен, эшли һәм раслый;

6) жирлек бюджетының үтәләшен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәмин итә;

7) жирлек Советының раслануына жирлек бюджетының үтәләше турында хисап бирә;

8) жирлекнең урта сроклы финанс планын эшләү тәртибен раслый;

9) жирлекнең уртача сроклы финанс планын раслый;

10) жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразын хуплый;

- 11) жирлек бюджетының беренче квартал, яртыеллык үтәлеше турында хисапны раслый;
- 12) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен билгели;
- 13) юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, шулай ук физик затларга - Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 78 статьясы таләпләре нигезендә товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр бирү тәртибен билгели;
- 14) РФ БК 78.1 статьясы таләпләре нигезендә, казна учреждениеләре булып тормаган, коммерциягә карамаган оешмаларга муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына капитал салуларны гамәлгә ашыруга яисә муниципаль милеккә күчемсез мөлкәт объектларын сатып алуга субсидияләр бирү тәртибен билгели;
- 15) муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) муниципаль бирем формалаштыру тәртибен һәм муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәмин итү тәртибен билгели;
- 16) муниципаль программаларны эшләү, аларны төзү һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибен билгели;
- 17) муниципаль программаларны раслый;
- 18) муниципаль программаларның нәтижәлелеген бәяләү тәртибен раслый;
- 19) муниципаль программаларның нәтижәлелеген бәяләү нәтижәләре буенча элек расланган муниципаль программаны чираттагы финанс елыннан башлап туктату яисә үзгәртү кирәклегенә турында, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегенә хакында карар кабул итә;
- 20) муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә;
- 21) жирлек исемнән РФ БК һәм жирлек Уставы нигезендә муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыра;
- 22) муниципаль бурыч китабын алып бару тәртибен раслый;
- 23) жирлек бюджеты керем чыганакалары реестрын төзү һәм алып бару тәртибен билгели;
- 24) жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре тарафыннан бюджетны гамәлгә ашыру тәртибен билгели.
- 25) Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә жирлек бюджеты керемнәренен баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертә;
- 26) жирлек бюджеты керемнәренен баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертү тәртибен һәм срокларын билгели;
- 27) Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертә;
- 28) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертү тәртибен һәм срокларын билгели;

29) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда РФ БК, ТР БК һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Жирлекнең финанс органы:

1) жирлек бюджеты проектын төзи, аны жирлек Советына кертү өчен кирәкле документлар һәм материаллар белән тәкъдим итә;

2) жирлек бюджетын үтәүне оештыра;

3) Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә жирлек бюджетының касса үтәлеше турында айлык отчет төзи һәм бирә;

4) жирлек бюджеты проектын төзү һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап ясау өчен кирәкле төп күрсәтмә бирүчеләрдән, акча алучылардан һәм материаллар ала;

5) жирлек бюджетының жыелма бюджет язмасын төзи һәм алып бара;

6) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара, аны Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшыра;

7) жирлек бюджеты акчалары белән операцияләр башкара;

8) муниципаль бурыч китабын алып бара. Муниципаль бурыч китабына әлеге йөкләмәләр төрләре буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләре күләме, аларны барлыкка китерү һәм үтәү (башка нигезләр буенча туктату) датасы, йөкләмәләрне тәмин итү рәвешләре турында белешмәләр, шулай ук муниципаль бурыч китабына кертү тәртибе һәм вакыты, жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълүмат кертелә;

9) касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук жирлек бюджеты керемнәренен баш администраторлары, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәкле белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели;

10) бюджет чараларын баш бүлүчеләрнең бюджет язмаларын, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп төзү һәм алып бару тәртибен билгели;

11) жирлек бюджетының касса үтәлеше вакытында Бердәм бюджет счетларындагы акчалар белән идарә итә;

12) жирлек казнасыннан түләтүләр турында суд карарларын үтәүгә бәйле башкарма документлар һәм башка документларны исәпкә ала һәм саклай;

13) жирлекнең бюджет хисабын төзи;

14) ведомство буйсынуындагы эш бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларнын исемлеген төзи;

15) бюджет йөкләмәләре лимитлары акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар өчен билгели;

16) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Федераль салым хезмәте, Татарстан Республикасы буенча Федераль казначылык идарәсе белән бюджет

мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек итә;

17) РФ БК билгеләгән һәм (яисә) аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Жирлекнен контроль-хисап органы түбәндәгеләр буенча бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра:

1) жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә, РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып, жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапны тышкы тикшерүгә;

2) бюджет акчаларын куллануның экономияләлеген һәм нәтижәләлеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелек аудитына;

3) жирлек бюджеты турында карарлар проектларын, шул исәптән жирлек бюджеты күрсәткечләренәң (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләлеген экспертизалауга;

4) муниципаль программаларны экспертизалау;

5) бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

6) бюджет акчаларын баш идарәчеләр, бюджет керемнәренән Баш администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары (алга таба - бюджет акчаларының Баш администраторлары) эчке финанс аудитын гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

7) "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренәң контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенәң гомуми принциплары турында "2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән башка мәсьәләләргә.

Әлеге пунктта каралган жирлекнәң контроль-хисап органының бюджет вәкаләтләре "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренәң контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенәң гомуми принциплары турында "2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән нигезләмәләренә үтәп гамәлгә ашырыла.

5. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

1) расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәләлеген, адреслылығын һәм максатчан характерын тәэмин итә;

2) үзенә буйсынган күрсәтмә бирүчеләренәң һәм бюджет акчаларын алучыларнын исемлеген төзи;

3) үзенә расланган бюджет йөкләмәләре һәм бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә башкарылырга тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;

4) бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен

нигезләүне төзи;

5) бюджет язмасын төзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы күрсәтмә бирүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар буенча бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен башкара;

6) бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

7) жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

8) казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларнын ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

9) муниципаль биремнәрне төзи һәм раслый;

10) максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрен, субвенцияләрен һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе БК билгеләгән башка субсидияләрен һәм бюджет инвестицияләрен алучылар тарафыннан аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне үтәүне тәмин итә;

11) бюджет акчаларының баш бүлүчесенең бюджет хисабын төзи;

12) үзенә буйсынучы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча жирлек исемнән җавап бирә;

13) РФ БК билгеләгән һәм аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

14) жирлек исемнән жирлеккә карата дөгъвалар буенча җавап бирүче вәкил буларак чыгыш ясый:

а) жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарының вазыйфай затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмавы) нәтижәсендә физик затка яисә юридик затка китерелгән зыянны ведомстволарныкы буенча, шул исәптән законга яисә башка хокукый актка туры килми торган жирле үзидарә органнары актларын чыгару нәтижәсендә каплау турында;

б) федераль казначылык органында, жирлекнен финанс органында, Россия Федерациясенен бюджеттан тыш дәүләт фонды идарәсе органында (Россия Федерациясе Үзәк банкы учреждениесендә яисә кредит оешмасында) ачылмаган бурычлының - казна учреждениесеннән - акчаларны, шул исәптән суд чыгымнарын, шәхси счетын алу турында;

в) казна учреждениесе булып торучы бюджет акчаларын алучыга анын акчалата йөкләмәләрен үтәү өчен җиткерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары җитмәгәндә тәкъдим ителә;

г) муниципаль берәмлеккә карата федераль закон нигезендә гавами-хокукый белем мәнфәгатләрән Россия Федерациясе бюджет законнары нигезендә жирлек бюджеты акчаларын баш урнаштыручының вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы орган тапшыра торган башка дөгъвалар буенча.

Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчө судта, Россия Федерациясе Граждан кодексының 1081 статьясындагы 3.1 пункты нигезендө регресс тәртибендө гамәлләре (гамәл кылмаулары) жирлек казнасы хисабына зыянны каплауга китергән затларга карата акчаларны түлөттөрү турындагы дөгъвалар буенча дөгъвачы вәкиле буларак, муниципаль берәмлек исеменнән чыгыш ясый.

6. Бюджет чараларын гамәлгә ашыру:

1) жирлек бюджетының тиешле чыгымнарын планлаштыра;

2) бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство буйсынуындагы күрсәткечләр һәм (яисә) бюджет акчаларын алучылар буенча бүлө һәм жирлек бюджетының тиешле өлөшөн башкара;

3) бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

4) максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрен, субвенцияләрен һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе БК билгеләгән башка субсидияләрен һәм бюджет инвестицияләрен алучылар тарафыннан аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне үтәүне тәмин итә;

5) бюджет акчаларының тиешле баш идарәчесе тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенә үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

7. Жирлек бюджеты керемнәрен баш администраторы:

1) үзенә буйсынган жирлек бюджеты керемнәрен администраторлары исемлеген төзи;

2) урта сроклы финанс планын һәм (яисә) жирлек бюджеты проектын төзү өчен кирәкле белешмәләр бирә;

3) касса планын төзү һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;

4) жирлек бюджеты керемнәрен баш администраторын формалаштыра һәм анын бюджет хисабын тапшыра;

5) Россия Федерациясе керемнәре чыганакалары исемлегенә һәм бюджет керемнәре чыганакалары реестрына беркетелгән керем чыганакалары турындагы белешмәләрен кертү өчен;

6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага карата гомуми таләпләр нигезендә бюджетка керемнәр керүне фаразлау методикасын раслай;

7) РФ БК билгеләгән һәм аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Жирлек бюджеты керемнәре администраторы:

1) бюджетка түләүләрен штрафларны башкаруның тулысынча һәм үз вакытында башкарылуын исәпләп чыгаруны, исәпкә алуны һәм тикшереп торуну

гамәлгә ашыра;

2) бюджетка түләүләр буенча бурыч, пенялар һәм штрафлар түләтүне гамәлгә ашыра;

3) жирлек бюджетына артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне, штрафларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык түләтелгән суммага исәпләнгән процентларны кире кайтару турында карар кабул итә һәм Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен Федераль казначылык органына йөкләмә тапшыра;

4) Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләрне исәпләү (төгәлләштерү) турында карар кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә тапшыра;

5) бюджет керемнәренә баш администраторы билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет керемнәренә баш администраторына жирлек бюджеты керемнәренә тиешле баш администраторы вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле белешмәләрне һәм бюджет хисапчылыгын төзи һәм тапшыра;

6) Россия Федерациясе законнарында каралган очрактан тыш, муниципаль хезмәтләр өчен физик һәм юридик затларның акчаларын түләү өчен кирәкле мәгълүматны, шулай ук жирлек бюджеты керемнәрен формалаштыру чыганаclarы булган башка түләүләрне "Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында" 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртип нигезендә дәүләт һәм муниципаль түләүләр турында дәүләт мәгълүмат системасына тапшыра;

7) бюджетка түләүләр буенча бурыч түләүгә ышанычсыз дип тану турында карарлар кабул итә;

8) РФ БК билгеләгән һәм аннан кабул ителә торган башка бюджет вәкаләтләрне гамәлгә ашыра

9. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторы:

1) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының үзенә караган администраторлары исемлекләрен төзи;

2) бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы буенча керемнәр һәм түләүләр планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра (Евразия икътисадый берлеге хокукына һәм Россия Федерациясе законнарына мәжбүри түләүләргә, Евразия икътисадый берлеге хокукында һәм таможня жайга салуы турында Россия Федерациясе законнарында каралган акчалата залогка бәйле операцияләргә, бердәм салым түләвенә бәйле операцияләргә, аванс түләүләренә бәйле операцияләр керми);

3) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының каплау өчен билгеләнгән ассигнованиеләрнең адреслылыгын һәм аның карамагына бүлөп бирелгән акчалардан файдалануның максатчан характерын тәмин итә;

4) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының ведомство администраторлары буенча бюджет ассигнованиеләрне бүлө һәм жирлек

бюджетының тиешле өлешен башкара;

5) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының бюджет хисабын төзи;

6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага гомуми таләпләр нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәр фаразлау методикасын раслый;

7) бюджет ассигнованиеләренә нигезләмәләрен тәшкит итә.

10. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы:

1) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәр һәм түләүләр планлаштыруны (фаразлауны), Евразия икътисады берлеге хокукына һәм Россия Федерациясе законнарына мәжбүри түләүләргә карата каралган аванс түләвенә бәйле операцияләренә, Евразия икътисады берлегенә хокукында һәм таможня жайга салуы турындагы Россия Федерациясе законнарында каралган мәжбүри түләүләргә бәйле операцияләренә, акчаларга бәйле операцияләренә исәпкә алып) гамәлгә ашыра;

2) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары бюджетна керүнең тулылыгын һәм үз вакытында башкарылуын тикшереп тора;

3) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджеттан керемнәр һәм түләүләр алуны тәмин итә;

4) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

5) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

6) РФ БК билгеләгән һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актлар нигезендә кабул ителә торган башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

11. Бюджет акчаларын алучы:

1) бюджет сметасын төзи һәм башкара;

2) бюджет йөкләмәләренә һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) башкара;

3) үзендә каралган бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтижәләлеген, максатчан характерын тәмин итә;

4) бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

5) бюджет исәбен алып бара (бухгалтерлык исәбен алып баруны тәмин итә);

6) бюджет хисабын төзи (бюджет хисаплылыгын формалаштыруны тәмин итә) һәм бюджет акчаларын алучының тиешле баш бүлүчегә бюджет акчалары хисабын бирә;

7) РФ БК билгеләгән һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актлар нигезендә кабул ителгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

7 статья. Жирлек бюджеты керемнәре

1. Жирлек бюджеты керемнәренә салым керемнәре, салым булмаган керемнәр һәм кире кайтарылмый торган керемнәр керә.

2. Жирлек бюджетына федераль салымнар һәм жыемнардан, шул исәптән махсус салым режимнарында каралган салымнардан һәм Россия Федерациясе БК 58 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән түләүләр нормативлары буенча региональ салымнар күчерелә.

3. Жирлек бюджетының салым булмаган керемнәре РФ БК 41, 42 һәм 46, 63 статьялары нигезендә төзелә.

8 статья. Керемнәр чыганакалары реестры

1. Жирлекнең финанс органы жирлек бюджеты керемнәре чыганакалары реестрын алып бара.

2. Бюджет керемнәре чыганакалары реестры дигәндә, Россия Федерациясе керемнәре чыганакалары исемлеге нигезендә бюджетны төзү, раслау һәм үтәү барышында барлыкка килә торган жирлек бюджеты керемнәре чыганакалары буенча бюджет керемнәре турында мәгълүмат жыелмасы аңлашыла.

3. Мәгълүмат составына гомуми таләпләр, жирлек бюджеты керемнәре чыганакалары реестрын төзү һәм алып бару тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек бюджеты керемнәре чыганакалары реестры жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә төзелә һәм алып барыла.

5. Жирлек бюджеты керемнәре чыганакалары реестрлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшырыла.

9 статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

1. Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән дәүләт хакимияте органнарының, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары, халыкара һәм башка килешүләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) тиешле бюджетлар акчалары исәбеннән башкарылырга тиеш.

10 статья. Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек Башкарма комитетының резерв фондын төзү күздә тотыла.

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек Советының резерв фондын төзү тыела.

Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды күләме жирлек Советы карары белән жирлек бюджеты турында билгеләнә.

Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды акчалары көтелмәгән чыгымнарны финанс белән тәмин итүгә, шул исәптән авария-торгызу эшләрен уздыруга һәм стихияле бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр нәтижеләрен бетерүгә бәйле башка чараларга, шулай ук әлеге пунктның алтынчы абзацында күрсәтелгән тәртиптә каралган башка чараларга жибәрелә.

Жирлек Башкарма комитетының резерв фондының жирлек бюджеты составында каралган бюджет ассигнованиеләре жирлек башкарма комитеты карары буенча файдаланыла.

Жирлек Башкарма комитетының жирлек бюджеты составында каралган резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану тәртибе жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Жирлек башкарма комитетының резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турында хисап жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка кушымта итеп бирелә.

11 статья. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре

1. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре түбәндәгеләр нәтижәсендә барлыкка килә:

1) жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм федераль законнар нигезендә жирле үзидарә органнарын хәл итәргә хокуклы башка мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар кабул итү, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча жирлек (жирлек исемнән) шартнамәләр (киләшүләр) төзү;

2) жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда муниципаль хокукый актлар кабул итү;

3) муниципаль казна учреждениеләре жирлек исемнән шартнамәләр (киләшүләр) төзү.

2. Жирле үзидарә органнары, РФ БК билгеләгән таләпләрне үтәп, даими нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затларының, муниципаль хезмәткәрләреннән, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләреннән хезмәтә өчен түләү күләмнәрен һәм шартларын мөстәкыйль билгели.

3. Жирле үзидарә органнары тиешенчә федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, дәүләт хакимиятеннән федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары

компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарырга хокуклы түгел.

Жирле үзидарә органнары үз финанс чаралары (бюджетара трансфертлардан тыш) булганда гына башка муниципаль берәмлекләреннән, дәүләт хакимияте органнарының жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм аларның компетенцияләреннән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән чыгарылмаган мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарырга хокуклы.

12 статья. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры

1. Жирлекнең финанс органы жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып барырга тиеш.

2. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алып барыла.

3. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры жирлекнең финанс органы тарафыннан Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшырыла.

13 статья. Жирлек бюджетында каралмаган чыгымнарны гамәлгә ашыру

Чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен кабул итүгә бюджет ассигнованиеләрен бирү яисә чыгым йөкләмәләренең гамәлдәге төрләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыру, жирлек бюджеты турында жирлек Советы карарына тиешле бюджет ассигнованиеләрен кертү яисә ағымдагы финанс елында жирлек бюджеты турында жирлек Советы карарына тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң, чираттагы финанс елы башыннан гына гамәлгә ашырылырга мөмкин.

14 статья. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар, РФ БК нигезләмәләрен исәпкә алып, дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль контрактлар дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар планы-графикы нигезендә төзелә һәм, РФ БК 72 статьясындагы 3 пункттың билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә түләнә.

Бюджет акчаларын алучылар муниципаль контрактлар төземичә гамәлгә

ашырылган сатып алулар реестрын алып барырга тиеш.

Муниципаль контрактлар төземичә гамәлгә ашырылган сатып алулар реестрларында сатып алына торган товарларның, эшләрнең һәм хезмәт күрсәтүләрнең кыскача атамасы; тәэмин итүчеләрнең, подрядчыларның һәм хезмәт күрсәтүләрне башкаручыларның исеме һәм урнашу урыны; сатып алу бәясе һәм датасы булырга тиеш.

15 статья. Бюджет кытлыгы

1. Жирлек бюджетының чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында дефиниты, әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, жирлек Советы карары белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты кытлыгы, кертемнәрнең расланган күләмен һәм (яисә) салым керемнәренең өстәмә нормативлары буенча керемнәрен исәпкә алмыйча, жирлек бюджеты керемнәренең расланган гомуми еллык күләменң 10 процентыннан артмаска тиеш.

Жирлек Советының бюджет турында карары белән муниципаль берәмлек милкендәге акцияләрне сатудан керемнәр һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен финанслау чыганакалары составында расланган һәм (яисә) бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган средстволар кимегән очракта, жирлек бюджеты кытлыгы әлеге пунктта билгеләнгән чикләүләрне күрсәтелгән керемнәр суммасы һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү чикләрендә арттырырга мөмкин.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапның күрсәткечләре буенча урнашкан жирлек бюджеты кытлыгы әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

16 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганакалары составына түбәндәгеләр керә:

номиналь бәясе Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштырудан кәргән чаралар һәм аларны каплауга юнәлдерелгән чаралар арасында аерма;

Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан юкка чыгарылган кредит оешмалары арасындагы аерма;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан жирлек бюджетына бирелгән бюджет кредитлары белән жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган жирлек арасындагы аерма;

тиешле финанс елы дэвамында жирле бюджет чараларын исэпкэ алу
счетларында калган акчаларны үзгэртү;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның башка чыганакалары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганакалары
составына түбэндэгелэр керэ:

акциялэр сатудан һәм жирлек милкендэге капиталда катнашуның башка
рәвешләрәннән керүлэр;

жирлек бюджеты чаралары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне үтәү принципалга карата гарантнын регресс талэбе
хокукын барлыкка китергән йэ бенефициарның принципалга талэбе хокуклары
гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында жирлек
гарантиялэрэн үтэүгэ юнэлтелгән чаралар күлэме;

Россия Федерациясе валютасында жирлекнең башка бурыч йөклэмэлэрэн
каплауга юнэлдерелэ торган чаралар күлэме;

юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет
кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан бирелгән
бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

Россия Федерациясе бюджет системасынын башка бюджетларына жирлек
бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм
жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасынын башка
бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасында аерма;

жирлек бюджеты акчаларын исэпкэ алу буенча бердэм счеттан күчерелгән
акчалар һәм жирлек бюджеты акчаларын исэпкэ алу буенча бердэм счетка
күчерелгән акчалар арасында аерма жирлек бюджеты акчаларын исэпкэ алу буенча
бердэм счета калган акчалар белән идарэ итү операциялэрэн үткэргэндэ.

Хисап финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет
ассигнованиелэре күлэмендэ агымдагы финанс елы башына жирлек бюджетының
калган чаралары агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет
ассигнованиелэрэн арттыруга, шулай ук жирлек Советының хокукый акты
билгелэгән күлэмдэ жибэрелэ, агымдагы финанс елында жирлек исеменнән төзелгән
муниципаль контрактлар өчен товарлар кайтаруга, эшлэр башкаруга, хезмэтлэр
күрсэтүгэ тотылган, хисап финанс елында шул муниципаль контрактлар шартлары
нигезендэ түлэnergэ тиешле хезмэтлэрне күрсэтүгэ тотылган вакытлы касса
өзеклеклэрэн каплауга һәм бюджет ассигнованиелэрэн каплауга тотыла ала, хисап
финанс елында субсидиялэр бирү өчен кирэкле суммалар чиклэрэндэ финанс
чыганакалары булган юридик затларга субсидиялэр бирү өчен кирэкле бюджет
ассигнованиелэрэн бирү өчен элэге муниципаль контрактларнын шартлары
нигезендэ элэге финанс елында түлэnergэ тиешле хезмэтлэрне арттыруга
жибэрелэргэ мөмкин.

Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганакалары составына
түбэндэгелэр керэ:

Россия Федерациясеннән һәм жирлек тарафыннан кире кайтарылган

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгэн бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясенэ бирелгэн чит ил валютасында жирлекнец муниципаль гарантиялэрен үтэүгэ юнэлтелгэн чаралар күлэме, муниципаль гарантиялэрне гарант тарафыннан үтэү принципалга карата гарантныц регресс талэбе хокукын барлыкка китергэн очракта;

Россия Федерациясенэ максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында чит ил валютасында урнашкан муниципаль гарантиялэрне үтэүгэ юнэлтелгэн акчалар күлэме, эгэр муниципаль гарантларныц үтэлеше гарантныц принципалга регресс талэплэре хокукын барлыкка китерүгэ китергэн очракта.

17 статья. Жирлекнец муниципаль бурычы структурасы

Жирлекнец бурычлары түбэндэгелэр буенча йөклэмэлэр рэвешендэ булырга мөмкин:

- 1) жирлекнец кыйммэтле кэгазылэрендэ (муниципаль кыйммэтле кэгазылэргэ);
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасыныц башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында жэлеп ителгэн бюджет кредитларында;
- 3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннэн чит ил валютасында жэлеп ителгэн бюджет кредитларында;
- 4) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан жэлеп ителгэн кредитларда;
- 5) Россия Федерациясе валютасында күрсэтелгэн жирлек гарантиялэрендэ (муниципаль гарантиялэрдэ);
- 6) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгэн муниципаль гарантиялэрдэ;
- 7) РФ БК гамэлгэ кергэнче барлыкка килгэн һәм муниципаль бурычка кертелгэн башка бурыч йөклэмэлэрендэ.

Муниципаль бурыч күлэменэ түбэндэгелэр керэ:

- 1) муниципаль кыйммэтле кэгазылэр буенча бурычныц номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасыныц башка бюджетларыннан жирле бюджетка жэлеп ителгэн бюджет кредитлары буенча төп бурыч күлэме;
- 3) жирлек кредит оешмаларыннан жэлеп ителгэн кредитлар буенча төп бурыч күлэме;
- 4) муниципаль гарантиялэр буенча йөклэмэлэр күлэме;
- 5) жирлекнец юкка чыгарылмаган башка бурыч йөклэмэлэре күлэме.

Муниципаль эчке бурыч күлэменэ түбэндэгелэр керэ:

- 1) Россия Федерациясе валютасында йөклэмэлэре күрсэтелгэн муниципаль кыйммэтле кэгазылэр буенча бурычныц номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасыныц башка бюджетларыннан жирле бюджетка жэлеп ителгэн бюджет кредитлары буенча төп бурыч күлэме, алар буенча

йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән;

3) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында бирелгән кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең Россия Федерациясе валютасында юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасында бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Жирлекнең озак сроклы бурычлары кыска сроклы (кимендә бер ел), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биштән алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

18 статья. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән жирлекнең бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру

1. Эгәр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе жирлек Советының муниципаль хокукый актларында башкасы каралмаган булса, аны каплауга (жирлекнең муниципаль бурыч йөкләмәләрен һәм муниципаль хокукый актларын үтәмәгән) өч ел дәвамында күрсәтелмәгән булса, күрсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм, эгәр жирлек Советының муниципаль хокукый актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурыч йөкләмәсе тулысынча юкка чыгарыла һәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла

Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында вакыйгалар (шартлар) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар турында белешмәләр житкәнгә (килеп житүгә) карап, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирлекнең Башкарма комитеты элегә статьяның 1 пунктының беренче абзацында күрсәтелгән сроклар үткәннән соң муниципаль бурычтан Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларында исәптән төшерү суммасын чагылдырмыйча гына, аларны исәптән төшерү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Муниципаль бурыч реструктулаштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру РФ БК 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә, Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләренә алмашу нәтижәсендә алынган (алмашу нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә түләү датасы башланганчы, эмиссия шартлары нигезендә, эмитацияләгән орган тарафыннан тулысынча сатып алынган чыгару күрсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләренә алмашу нәтижәсендә алынган муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөкләмәләренә түләү датасы житкәнчегә кадәр үтәү дип танырга хокуклы.

19 статья. Муниципаль бурыч белән идарә итү

1. Муниципаль бурыч белән идарә итү дигәндә жирлеккән заем финанславына ихтыяжларын тәмин итүгә, муниципаль бурыч йөкләмәләрен вакытында һәм тулысынча үтәүгә, бурычларга хезмәт күрсәтү чыгымнарын минимальләштерүгә, аларны үтәмәүгә юл куймый торган йөкләмәләр күләмен һәм структурасын тотуга юнәлдерелгән жирле үзидарә органнары эшчәнлегә тора.

2. Муниципаль бурыч белән идарә итү жирлек Уставы нигезендә жирле администрация (жирлеккән башкарма-күрсәтмә органы) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

20 статья. Жирлеккән бурыч йөкләмәләре буенча жаваплылык

1. Жирлеккән бурыч йөкләмәләре жирлек милкендәге казнаны тәшкит итүче барлык мөлкәт белән тулысынча һәм шартларсыз тәмин ителә һәм жирлек бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

2. Жирлек, күрсәтелгән йөкләмәләр жирлек тарафыннан гарантияләнмәгән булса, Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының һәм башка муниципаль берәмлекләренен бурыч йөкләмәләре буенча жаваплы булмый.

21 статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм жирлеккән бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренен чик күрсәткечләре

1. Жирле бюджет турындагы карар белән чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына) муниципаль бурычның иң югары чиген, шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр, чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген (жирлекнең чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булган очракта) күрсәтеп, муниципаль эчке бурычның, муниципаль бурычның иң югары чикләре билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (жирлекнең чит ил валютасындагы йөкләмәләре булган очракта) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләргә үтәгәндә билгеләнә.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карар белән расланган түләүсез түләүләргә һәм (яисә), физик затлар керемнәренә салымнан түләүләргә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренә расланган күләмгә исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмгә жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмгә артмаса тиеш.

Жирлеккә карата РФ БК 136 статьясындагы 4 пунктта каралган чаралар кулланылган очракта, бурыч күләме, кире кайтарылмый торган түләүләргә һәм (яисә) физик затлар керемнәренә салымнан түләүләргә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренә расланган күләмгә исәпкә алмыйча, чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карар белән расланган гомуми күләмгә 50 процентыннан артмаса тиеш.

22 статья. Муниципаль алынмалар

1. Жирлекнең муниципаль эчке алынмалары дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә жирлек исемнән заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү күздә тотыла.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы алынмалары дигәндә, Россия Федерациясе тарафыннан чит ил максатчан кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек исемнән жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү аңлашыла, алар буенча чит ил валютасында белдерелгән жирлекнең Россия Федерациясе алдындагы бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы алынмалар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. РФ БК һәм жирлек Уставы нигезендә жирлек исемнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы жирлекнең Башкарма комитетына карый.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштыру муниципаль берәмлекнең бурыч йөкләмәләре буенча срогы чыккан бурыч булмаганда гамәлгә ашырыла.

23 статья. Жирлекнең чит ил валютасында үзлөштөрү һәм гарантияләр бирү үзенчәлекләре

1. Жирлек Россия Федерациясенен чит ил валютасында алган акчаларын Россия Федерациясеннән алып барырга, Россия Федерациясенә чит ил валютасында, Россия Федерациясе тарафыннан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитлары акчаларыннан файдалану кысаларында гына бирергә хокуклы.

24 статья. Муниципаль алынмаларның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль алынмаларның иң чик күләме дигәндә тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы хисаплар программалары буенча жирлек бюджетына акчалар жәлеп итүнең жыелма күләме аңлатыла.

2. Жирле бюджетка акчалар жәлеп итү күләмнәре чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы алынмалар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчалар жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга жибәрелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм тиешле финанс елына жирле бюджет турындагы карар белән расланган жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән, 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен, шулай ук РФ БК ның 4 - 5 пунктларын исәпкә алып, артмаска тиеш.

3. Хисап финанс елында жирлек алынмаларының гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм жирлекнең хисап финанс елы ахырына максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертларны, жирле бюджетларга дотацияләрне, аларны бирү шартларын билгеләп, бирелгән Россия Федерациясе субъекты бюджетыннан бюджетлар яисә башка дотацияләрне баланслауны тәэмин итү чараларына ярдәм итү чараларына ярдәм итү чараларының гомуми суммасыннан, шулай ук хисап финанс елы керемнәре күләменә, шул исәптән соңгы эш финанс елы тәмамланганнан соң, жирле бюджетка күчәрелгән финанс керемнәре күләменнән кергән керем күләменнән артып китәргә мөмкин.

Хисап финанс елында жирлекнең гомуми суммасы жирлек бюджеты кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән, әлеге пунктның беренче абзацында каралган мөмкин булган өстенлекләргә исәпкә алып, агымдагы елның 1 гыйнварына жирле бюджет акчаларының калган өлешләре күрсәтелгән арттыру суммасында барлыкка килгән хисап финанс елы йомгаклары буенча, агымдагы финанс елына алынган акчаларның иң чик күләмен киметеп, РФ БК 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелгә тиеш.

25 статья. Муниципаль тышкы алынмалар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы алынмалар программасы максатчан чит ил кредитларын һәм (яисә) чираттагы финанс елында һәм план чорында чит ил валютасында түләнелә торган чит ил кредитларын куллану кысаларында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасына жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган акчаларны жирле бюджетка жәлеп итү күләме һәм бурыч йөкләмәләрен каплау сроклары;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирле бюджеттан чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы алынмалар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

26 статья. Муниципаль эчке алынмалар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында түләнелә торган һәм (яисә) гамәлгә ашырыла торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке алынмалар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль эчке үзләштерүләрне башкарганда, тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча барлыкка килә торган бурычларны каплау күләмнәре һәм жирле бюджетка акчалар жәлеп итү күләмнәре;

2) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча каплау күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

4. РФ БК 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткөрү муниципаль эчке алынмалар программасында чагылмый.

27 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килешүдән яки башка алыш-бирештән (төп йөкләмәдән) килеп чыккан акчалата йөкләмэләрен тиешенчә үтәүне тәмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмэләрен вакытыннан алда үтәүне, шул исәптән аларны вакытыннан алда үтәү йә принципал йөкләмэләрен үтәү срогы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) житкән очракта да, тәмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмә суммасы чагылдырган валютада бирелә һәм үтәлә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант принципалның гарантия суммасы чикләрендә үзе тәмин ителгән йөкләмәсе буенча субсидия жаваплылык тотта.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем - Жирлек) һәм гарант исеменнән гарант бирүче орган исеме;

2) бенефициар атамасы;

3) принципалның исеме;

4) тәмин ителешенә гарантия бирелә торган йөкләмә (төп йөкләмәнең исемен, төзү датасын һәм номерын (булган очракта), төп йөкләмәнең гамәлдә булу вакытын яисә аның буенча йөкләмэләрне үтәү срогын, якларның атамаларын, төп йөкләмәнең башка мөһим шартларын күрсәтеп);

5) гарантия буенча гарант йөкләмэләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;

9) гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбен кую вакыты һәм тәртибе;

10) гарантияне кире алу нигезләре;

11) гарантия тарафыннан гарантия буенча йөкләмэләрне башкару тәртибе;

12) гарантиянең тулы күләмдә яисә нинди дә булса өлешендә, үтәлгәндә (туктатылганда) принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмэләренен нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очрактарда гарантия суммасын киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торган төп йөкләмә шартлары;

15) гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициарга гаранты тарафыннан түләнгән акчаларны каплау турында принципалга карата таләбе булу яисә булмау (гарантның принципалга карата регресс гарантның таләбе, регресс);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук РФ БК билгеләгән белешмәләр, гарантның норматив хокукый актлары, гарант исеменнән гарантия бирүче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Муниципаль гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын күздә тотмый торган муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин, аның акцияләренә (өлешләренә) 100 проценты муниципаль гарантия бирә торган жирлеккә, милкә муниципаль гарантия бирә торган муниципаль унитар предприятиядә карый.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житү белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язмача ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртәргә хокуксыз.

10. Бенефициарга муниципаль гарантка карата таләпләр, күрсәтелгән хокукларны, яңа хужага (сатып алуыга) облигацияләргә хокуклар күчүгә бәйле рәвештә, Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән тәртиптә кыйммәтле кәгазьләр турындагы таләпләрне тапшырудан (күчүдән), принципалның (эмитетның) йөкләмәләрен үтәүдән тыш, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка тапшырыла алмый.

11. Кредит (заем, шул исәптән облигация) буенча йөкләмәләренә үтәүне тәмин итүче муниципаль гарантия муниципаль гарантиядә күрсәтелгән төп йөкләмәләр шартларының муниципаль гарантиядә күрсәтелгән, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелмәгән һәм (яисә) кредит (заем, шул исәптән облигация) аччаларыннан максатчан файдаланган очракта, тәмин ителгән муниципаль шартларының алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелмәгән очракта гына гарант тарафыннан чакыртып алынырга тиеш.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турындагы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турындагы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рәвештә гарантка гарантиядә күрсәтелгән документлар белән күрсәтелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәү турындагы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәмин ителгән гарантияләренә үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, күрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе куелу турында принципалга хәбәр итәргә һәм таләпнең күчәрмәсен принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта күрсәтелгән таләпкә кушымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәү турындагы бенефициарның таләбен нигезләү предметына һәм таләп гарантиясә шартларына һәм аңа кушып бирелгән документларга туры килү-килмәвен карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның түбәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянең гамәлдә булу срогы) бирелгән вакыт тәмамланганнан соң гарантия күрсәтелгән;

2) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантия күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәмин ителгән йөкләмәләренә тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

17. Муниципаль гарантияне һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документларны башкару турындагы бенефициар таләбе муниципаль гарантиянең нигезләнмәгән һәм (яисә) тиешле шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалны күз алдына китерергә мөмкин булган бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Гарант хәтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да каршы килү мәгълүматларына хокукны югалтмый.

19. Гарантиянең һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның үтәлеше турында бенефициар таләбе расланган очракта, гарант гарантиядә билгеләнгән срокта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән каралган бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәмин ителгән принципалның вакыты чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар каршында гарант йөкләмәсе билгеләү туктатыла:

1) гарант тарафыннан бенефициарга гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләү белән;

2) гарантиядә билгеле бер вакыт узгач, ул бирелә (гарантия гамәлдә булу вакыты);

3) принципал һәм (яки) өченче затлар тарафыннан гарантия белән тәмин ителгән принципал йөкләмәләрен үтәгән очракта яки принципалның күрсәтелгән йөкләмәләрен башка нигезләр буенча (бенефициар тарафыннан гарантия һәм (яки)судка гарантияне үтәү турында гарантия карата таләпләр булуга карамастан) туктаткан очракта;

4) бенефициарның гарантияне кире кайтару юлы белән Гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы һәм (яки) гарантны гарантия буенча йөкләмэләрәннән азат итү турында бенефициарның язма гаризасы нәтижәсендә, принципал тарафыннан гарантия буенча бенефициарлар фактта булмаганда һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмаганда, РФ БК 1151 статьясында каралган гарантияне гарантка кире кайтару нәтижәсендә, бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча үз йөкләмэләрәннән гарантия буенча;

5) эгәр гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантка таләпне белдергәннән соң төп йөкләмәне (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйле рәвештә һәм (яисә) бенефициарны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) туктату яисә аны гамәлдә булмаган килеш дип тану белән;

7) бенефициарның башка затка бүтән затка күчүе яисә бенефициарга караган башка нигезләр буенча гарантка карата гарантиягә, хокукларга һәм (яисә) төп йөкләмә буенча таләпләрнең (күрсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) алдан язма ризалыгыннан башка гарантка карата таләпләр (тапшыру күчү булганда), кыйммәтле кәгазьләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә принципалның (сатып алуыга) хокуклары күчүгә бәйле рәвештә, принципалның (эмитетның) йөкләмэләрән үтәү гарантия белән тәэмин ителә торган принципалның (эмитетның);

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуклар һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципалына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка, төп йөкләмэләр буенча икенче затка күчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Гарантның йөкләмэләре туктатылганнан соң бенефициар гарантияне саклап калу күрсәтелгән гарантия буенча бенефициарның нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган Бенефициар һәм принципал бу турыда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Эгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганаclarында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмэләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Эгэр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтэү принципалга карата гарантныц регресс талэбе хокукын барлыкка китермэсэ йэ бенефициарныц принципалга карата талэбе хокуклары гаранта на бирелүгэ бэйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтэү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исэпкэ алына.

26. Гарант тарафыннан гарантия буенча йөклэмэлэрнең нинди дә булса өлөшөндө түлөнгөн, яисэ бенефициарныц принципалга карата талэбе хокуклары гарантка бирелгөн хокукларны үтэү тәртибендө түлөнгөн акчаларны регресс тәртибендө кайтару исэбенэ алынган акчалата чаралар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантиялэр белән тээмин ителэ торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш. Кредит (облигациядән тыш) буенча йөклэмэлэрне үтэүне тээмин итэ торган муниципаль гарантия кредит килешүендө (заем килешүендө) һәм (яисэ) күрсәтелгән муниципаль гарантияне кредитор (заем) йөклэмэлэрен бирү турындагы килешүдө күрсәтелгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдалануны үз ягыннан тикшереп торуну гамэлгэ ашыру шарты белән бирелэ.

28. Муниципаль гарантия белән тээмин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамэдә билгеләнгән йөклэмэлэрне үтәмэгән яисэ тиешенчө үтәмэгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамэдә билгеләнгән жаваплы була.

29. Бенефициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөклэмэлэрне тээмин итүгэ бирелэ торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре РФ БК тарафыннан билгеләнэ.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьлэр эмиссиясе нәтижәсендө барлыкка килгән йөклэмэлэр буенча муниципаль гарантиялэр бирү һәм үтэү үзенчәлекләре РФ БК тарафыннан билгеләнэ.

31. Муниципаль гарантиялэр бирү тәртибе һәм шартлары РФ БК тарафыннан һәм аныц нигезендө кабул ителгән Нигезләмә белән билгеләнэ.

28 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантиялэр программасы

1. Чит ил валютасында муниципаль гарантиялэр программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелэ торган чит ил валютасында муниципаль гарантиялэр исемлегеннән гыйбарэт, түбәндөгө белешмэлэр күрсәтелэ:

1) гарантиянең һәр юнөлеш (максатлар), категориялэр (төркемнэр) һәм (яисэ) гарантиянең һәр юнөлеше (максатлары) буенча гарантиялэр күләмен күрсәтеп, гарантиялэү юнөлешләре (максатлары);

2) гарантиялэр һәм алар тээмин итэ торган йөклэмэлэр валютасы;

3) гарантиялэрнең гомуми күләме;

4) гарантныц принципалларга карата регресс талэбе хокукы булу (булмау);

5) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантияләр муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә.

3. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

29 статья. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәге белешмәләр күрсәтелә:

1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнен гомуми күләме;

3) принципалларга гарантның регресс таләбе хокукы булу (булмау);

4) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

30 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр

1. Авыл жирлеге исемнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр муниципаль кыйммәтле кәгазьләр дип таныла.

2. Жирлекнен уставында муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукына ия булган башкарма комитеты муниципаль кыйммәтле кәгазьләр Эмитенты булып тора.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең төрләре, аларның эмиссия һәм мөрәжәгать итү тәртибе һәм шартлары РФ БК тарафыннан билгеләнә.

31 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштырунын ин чик күләмнәре

Киләсе финанс елына һәм номиналь бәя буенча план чорының һәр елында муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнен ин чик күләмнәре жирлек советы тарафыннан

муниципаль эчке бурычның өске чиге нигезендә билгеләнә, бу бюджет турындагы карары белән билгеләнгән.

32 статья. Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның төрләре.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәге формада бирелә:
муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы БК 44.10 статьясында билгеләнгән очрақларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;
башка бюджетара трансфертлар.

Финанс белән тәмин итү чыганагы булып максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар булган жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы бюджетыннан Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукый актлары нигезендә кабул ителгән жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

33 статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

1. Жирлек Советының РФ БК, ТР БК, башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына таләпләре нигезендә кабул ителә торган карарларында каралган очрақларда һәм тәртиптә жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен уртак финанслау максатларында жирлек бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләренә бирү максатлары һәм шартлары жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган жирле администрацияләр арасындагы килешүләр белән билгеләнә.

34 статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенең 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетыннан субсидияләр Татарстан Республикасы бюджетына бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр жирлек бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

35 статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль район бюджетларына башка

бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе БК, Татарстан Республикасы БК һәм тиешле Татарстан Республикасы законнары, муниципаль район бюджетларына таләпләре нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы карарларында каралган очракта һәм тәртиптә, төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга жирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

36 статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр

1. Акчалата йөкләмәләр буенча бурычлы кеше жирлек алдында билгеле бер датага акчалата йөкләмәләр нигезендә түләргә тиешле акчалар суммасы жирлек алдында тора.
2. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.
3. Жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән чыгару һәм юкка чыгару һәм торгызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе БК каралган очрактардан тыш, жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнә.
4. Жирлек алдында мондый йөкләмәләрне үтәүне тәмин итә торган акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм алыш-бирешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе БК 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе БК кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.
5. Килешү нигезендә башкасы билгеләнмәгән очракта, жирлек алдында акчалата йөкләмәләр жирлек бюджетының бердәм счётына акчалар күчерелгән көннән башкарылган дип санала.

2 бүлек. Жирлек бюджеты проектының төзү

37 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Жирлек бюджеты проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында жирлекнең социаль-иқтисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.
2. Жирлек бюджеты проекты, РФ БК нигезендә һәм жирлек Советының муниципаль хокукый актлары таләпләрен үтәгән килеш, кабул ителә торган жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә төзелә.
3. Жирлек бюджеты проекты жирлек Советы карары нигезендә өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана. Жирлек бюджеты проекты чираттагы финанс елына төзелгән һәм расланган очракта,

жирлекнең Башкарма комитеты жирлекнең уртача финанс планын эшли һәм раслый.

4. Әгәр жирлек Советы аны формалаштыру турындагы карарны РФ БК таләпләре нигезендә кабул иткән булса, озак сроклы бюджет планлаштыруы жирлекнең озак вакытка исәпләнгән чорга бюджет фаразын формалаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

5. Жирлек бюджеты проектын турыдан-туры төзүне жирлекнең финанс органы гамәлгә ашыра.

38 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү өчен кирәкле белешмәләр

1. Жирлек бюджеты проектын үз вакытында һәм сыйфатлы төзү максатларында жирлекнең финанс органы башка финанс органнарыннан, шулай ук дәүләт хакимиятенең башка органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан кирәкле белешмәләр алырга хокуклы.

2. Жирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниясенә юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләрдәр) билгели торган нигезләмәләренә;

Россия Федерациясенең милли үсеше максатларын һәм халыкка ачык хакимият органнары эшчәнлегенең аларга ирешү юнәлешен билгели торган документларда;

жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләренә;

жирлекнең социаль-икътисадый үсешен фаразлавына;

озак сроклы чорга бюджет фаразына (бюджет фаразы проектына, бюджет фаразы проектына);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программалардагы кертелгән үзгәрешләр проектларында).

39 статья. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч елга эзерләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы ел саен жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә эзерләнә.

3. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы Башкарма комитет тарафыннан жирлек Советына бюджет проектын кертү турында карар кабул итү белән бер үк вакытта хуплана.

4. Жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразындагы аңлатма язуында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән аларны алдан фаразланган үзгәрешләрнең

сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

5. Жирлек бюджеты проектының төзү яисә карау барышында жирлекнең социаль-иқътисады үсеш фаразын үзгәртү жирлек бюджеты проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

6. Жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-иқътисады үсеш фаразын эшләү жирлек Башкарма комитетының вәкаләтле органы (вазыйфаи заты) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

7. РФнең БК 170.1 статьясы нигезендә озак сроклы чорга жирлекнең бюджет фаразын формалаштыру максатларында жирлекнең социаль-иқътисады үсеш фаразы озак сроклы чорга жирлекнең Башкарма комитетында билгеләнгән тәртиптә әзерләнә.

40 статья. Жирлек бюджеты керемнәрен фаразлау

Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-иқътисады үсешен фаразлау нигезендә, жирлек бюджет турындагы карар проектына жирлек Советына кертү шартларында, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар, шулай һәм Россия Федерациясе законнарыны, Татарстан Республикасы законнарыны һәм жирлек Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә фаразлана.

Жирлек Советының каравына бюджет турында карар кертелгәннән соң кабул ителгән жирлек бюджеты керемнәренә гомуми күләмен үзгәртүгә китерә торган һәм агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджетка үзгәрешләр кертелгәндә чираттагы финанс елында исәпкә алына.

Жирлек Советы каравына бюджет турында карар кертелгәннән соң кабул ителгән жирлек бюджеты керемнәренә гомуми күләмен үзгәртүгә китерә торган һәм агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджетка үзгәрешләр кертелгәндә чираттагы финанс елында исәпкә алына.

41 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, РФ БК 174.2 статьясында билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып, жирлекнең финанс органы билгели торган методика тәртибендә һәм нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләренә үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла.

Кабул ителә торган йөкләмәләренә үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге йөкләмәләренә үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен беренче чиратта планлаштырганда гамәлдәге һәм үтәлмәгән йөкләмәләренә исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне исәпкә алып, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

42 статья. Салым чыгымнарының исемлеге һәм бәясе

1. Жирлекнең салым чыгымнары исемлеге муниципаль программалар буенча жирлекнен Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә, шулай ук муниципаль программаларга карамаган эшчәнлек юнәлешләрендә төзелә.

2. Жирлекнең салым чыгымнарын бәяләү, Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, ел саен жирлекнен Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3. Әлеге бәяләү нәтижәләре жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен формалаштырганда, шулай ук муниципаль программаларны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеген бәяләгәндә исәпкә алына.

43 статья. Муниципаль программалар

1. Муниципаль программалар жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан алар билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләү һәм әлеге программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе жирлек Башкарма комитеты карары белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме жирлек Башкарма комитеты билгеләгән муниципаль программалар исемлеге һәм структурасы нигезендә жирлек бюджеты турында жирлек Советының һәр программа буенча бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча бюджет турындагы карары белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр жирлек Башкарма комитеты карары белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда расланырга тиеш. Жирлек Советы муниципаль программалар проектларын һәм муниципаль программаларга үзгәрешләр кертү турында тәкъдимнәрне жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә карарга хокуклы.

Муниципаль программалар агымдагы финанс елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча бюджет турындагы карарга туры китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеген бәяләү уздырыла. Күрсәтелгән бәяләүне үткөрү тәртибе һәм аның

критерийлары жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча жирлекнең Башкарма комитеты чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаның туктатылу яисә үзгәрүе, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегенә турында карар кабул итәргә мөмкин.

44 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары, бюджет законнары һәм жирлек Советының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән таләпләрне үтәп, жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

3 бүлек. Бюджет турындагы карар проектын карау һәм раслау

45 статья. Гомуми нигезләмәләр

Жирлек Советы бюджеты турындагы карарда бюджет керемнәренә гомуми күләме, бюджет чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты), шулай ук РФ БК, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советы карарларында билгеләнгән башка күрсәткечләр (жирлек бюджеты турындагы жирлек Советы карарларыннан тыш) кергән төп характеристикалар булырга тиеш.

2. Жирлек Советы карары белән жирлек бюджеты турында түбәндәгеләр раслана:

РФ БК 160.1 статьясында каралган очрақларда жирлек бюджеты керемнәренә баш администраторлары исемлегенә;

РФ БК 160.2 статьяда каралган очрақларда жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганақларының баш администраторлары исемлегенә;

РФ БК, Татарстан Республикасы законы, жирлек Советы карары нигезендә чыгым төрләренә бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), чыгым төрләренә төркемнәре һәм (яисә) эшчәнлекнең максатчан статьялары (муниципаль программалары һәм программага карамаган юнәлешләре), бюджетлар чыгымнары классификациясенә чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнар төрләре (төркемнәре) буенча, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен тиешле тәртиптә бүлү;

чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган чыгымнарның гомуми күләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләмәнән кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләмәнән кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы;

чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль бурычның иң югары чиге;

жирлек Советы карары белән билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта, жирлек бюджеты турында жирлек Советы карары проекты расланган жирлек бюджетының план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга жирлек бюджеты проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чоры параметрларын үзгәртү жирлек Советы карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек Советы карары белән жирлек бюджеты турында жирлек бюджеты керемнәреннән жирлек бюджеты турындагы карар белән жирлек бюджеты чыгымнарының тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләмәнән тыш, чираттагы финанс елыннан башлап кертелергә (бюджетта чагылыш табырга) тәкъдим ителә торган аерым төр салым булмаган керемнәр буенча файдалану каралырга мөмкин.

46 статья. Жирлек бюджеты проекты белән бергә төзелә торган документлар һәм материаллар

1. Жирлек Советына бюджет турындагы карар проекты белән бер үк вакытта түбәндәгеләр бирелә:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә якынча йомгаklar һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә көтелгән нәтижеләре;

- жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең берләштерелгән бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты));

- бюджет проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлүнең методикалары (методикалары проектлары) һәм исәпләре;

- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетнын көтелгән үтәлешен бәяләү;

- күрсәтелгән органның бюджет сметаларына карата жирлекнең финанс органы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган органның бюджет сметалары проектлары;

- жирлек бюджеты керемнәре чыганаclarы реестры;

- башка документлар һәм материаллар.

2. Бюджет турында карар проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар кабул ителгән очракта, муниципаль программалар паспорты бирелә.

3. Бюджет турында карар проектында бюджет чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта бюджет турындагы карар проектына аңлатма язуына кушымта составына кертелә.

47 статья. Жирлек Советына бюджет турында карар проектын кертү

1. Жирлекнең Башкарма комитеты чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын агымдагы елның 15 ноябрәннән дә соңга калмыйча жирлек Советына карауга кертә.

2. Жирлек Советына бюджет проекты белән бер үк вакытта әлеге Нигезләмәнең 46 статьясы нигезендә документлар һәм материаллар тапшырыла.

48 статья. Жирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм раслау

1. Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан жирлек бюджеты турындагы карар проекты кертелгән көннән алып ике эш көне эчендә жирлек Советы рәисе аны тышкы муниципаль финанс контроле органына жибәрә.

2. Жирлек бюджеты турында карар кабул ителгән көннән алып ике атна эчендә тышкы муниципаль финанс контроле органы тәкъдим ителгән документларның һәм материалларның Россия Федерациясе бюджет законнарына туры килүе турында бәяләмә эзерли.

3. Жирлек бюджеты турында тышкы муниципаль финанс контроле органы бәяләмәсе белән карар проекты комиссиядә, шулай ук жирлек Советы депутатларында карауга жибәрелә.

4. Тышкы муниципаль финанс контроле органының бәяләмәсе жирлек бюджеты турындагы карар проектына төзәтмәләр эзерләгәндә исәпкә алына.

5. Жирлек бюджеты турында карар проекты барлык кирәкле документлар һәм материаллар белән жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан, эшләп бетерүгә керешкәннән соң өч эш көне эчендә, жирлек Советына тапшырылырга тиеш.

6. Жирлек Советы жирлек бюджеты турындагы карар проектын бер укылышта карый.

7. Жирлек бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң 10 көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карар финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, РФ БК билгеләгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

4 бүлек. Жирлек бюджеты үтәлеше

49 статья. Жирлек бюджетын үтәү нигезләре

1. Жирлек бюджетын үтәү жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә.

2. Жирлек бюджетын үтәүне оештыру жирлекнең финанс органына йөкләнә.

3. Жирлек бюджетын үтәү жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.

Бюджет үтәлеше Федераль казначылык органнары тарафыннан башкарыла.

50 статья. Жыелма бюджет язмасы

1. Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибе жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Жыелма бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү жирлекнең финанс органы житәкчесе тарафыннан башкарыла.

2. Жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре жирлек бюджеты карарына туры килергә тиеш.

Жирлек бюджеты турында карар кабул ителгән очракта жирлекнең финанс органы житәкчесе тарафыннан жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертәп раслана.

3. Жыелма бюджет язмасына, РФ БК билгеләгән очракларда, жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, жирлекнең финанс органы житәкчесе карарлары нигезендә үзгәрешләр кертелергә мөмкин.

4. Жирлекнең жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибендә жирлекнең жыелма бюджет язмасы күрсәткечләрен һәм бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлекчеләр, максатчан маддәләр, чыгымнар төрлөрөнөң төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча яисә бюджет акчаларының төп бүлүчеләре, бүлекләр, бүлекчеләр, максатчан маддәләр (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программалы булмаган юнәлешләре), бюджетлар чыгымнары классификациясенә чыгымнар төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау күздә тотыла.

Жирлекнең жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибендә бюджетлар чыгымнары классификациясә чыгымнары төрләре төркемнәре, төркемнәре (төркемнәре, ярдәмче төркемнәре һәм элементлары) буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау, шул исәптән төрле максатчан маддәләр һәм (яисә) бюджет чыгымнары төрләре, бюджет акчаларының төп бүлүчеләре өчен дифференциацияләнгән булуы каралырга мөмкин.

5. РФ БК 190 һәм 191 статьяларында каралган очраклардан тыш, жирлекнең чыгым буенча жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре бюджет акчаларын төп бүлүчеләргә чираттагы финанс елы башына кадәр житкерелә.

Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибе белән жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертүнең чик сроклары, шул исәптән РФ БК күрсәтелгән нигезләрнең төрле төрләре буенча дифференциацияләнгән рәвештә билгеләнә ала.

6. Бюджетның бердәм сәтеында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш, жыелма бюджет язмасына бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләре кертелә.

7. Жирлекнең бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы Советы карарлары (жирле бюджет турындагы карардан тыш) жирлекнең финанс органы житәкчесе карарлары нигезендә бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә генә жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертү өчен өстәмә нигезләмәләр каралырга һәм (яисә) жирлек бюджеты турында карарда күрсәтелгән өстәмә нигезләрне билгеләү турында нигезләмәләр каралырга мөмкин.

51 статья. Касса планы

1. Жирлекнең финанс органы касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренен баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларынын төп администраторлары тарафыннан касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәкле белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели.

2. Муниципаль контрактларны, башка шартнамәләрне түләү буенча бюджеттан акчалар фаразы төзелә торган муниципаль контрактлар, башка килешүләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү срокларын һәм күләмнәрен тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны планлаштырганда билгеләнгән срокларны һәм хезмәт күрсәтүләрне исәпкә алып төзелә.

3. Касса планын төзү һәм алып бару жирлекнең финанс органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

52 статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше

Жирлек бюджетынын керемнәр буенча үтәлешен түбәндәгеләр күз алдында тота:

Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән агымдагы финанс елында гамәлдә булган нормативлар буенча бүленә торган Россия Федерациясе бюджет системасына, жирлек бюджеты һәм Татарстан Республикасының башка законнары турындагы карары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән, жирлек бюджеты һәм Татарстан Республикасының башка законнары турындагы карар нигезендә казначылык счетларынан жирлек бюджетына кертемнәрне һәм башка кертемнәрне исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләрне гамәлгә ашыру;

артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу;

администратор тарафыннан Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләр керемнәрен төгәлләштерү;

Федераль казначылык тарафыннан артык бүленгән суммаларны, артык түләнгән яисә артык түләтелгән салымнарны, жыемнарны һәм башка түләүләрне кире кайтаруны (исәпкә алуны, төгәлләштерүне) гамәлгә ашыру өчен кирәкле акчаларны, шулай ук Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәрне исәпкә алу һәм бүлү өчен тиешле казначылык счетларына арттырып түләнгән суммаларны һәм процентларны вакытында башкармаган өчен процентларны Россия

Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында исәпкә алу һәм аларны бүлү өчен түләүләрне исәпкә алу һәм бүлү өчен тиешле казначылык счетларына күчерү.

53 статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

1. Жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтәү, РФ БК һәм ТР БК таләпләре нигезендә, жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше түбәндәгеләрне үз эченә ала:

бюджет һәм акча йөкләмәләрен кабул итү һәм исәпкә алу;

акча йөкләмәләрен раслау;

акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү;

акча йөкләмәләрен үтәүне раслау.

3. Бюджет акчаларын алучы бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм аңа кадәр житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә элек кабул ителгән бюджет йөкләмәләренә үзгәрешләр кертә.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар яисә закон, башка хокукый акт, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы үзенә житкерелгән бюджет йөкләмәләренең тиешле лимитлары һәм кабул ителгән, әмма үтәлмәгән бюджет йөкләмәләре арасындагы аермадан артмаган күләмдә яңа бюджет йөкләмәләре ала.

Бюджет чараларын алучы муниципаль контрактларны, мондый муниципаль контрактлар, бюджет йөкләмәләренең расланган лимитларының гамәлдә булу срогы чикләрендә мондый муниципаль контрактлар буенча йөкләмәләренә үтәүне күздә тоткан башка килешүләрне, РФ БК нигезләмәләрендә һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган башка федераль законнарда каралган очрактарда төзи. Муниципаль контрактлар, башка килешүләр төзү өчен билгеләнгән күрсәтелгән нигезләмәләр элегрәк төзелгән муниципаль контрактларга, башка килешүләргә үзгәрешләр кертелгәндә дә кулланыла.

4. Бюджет акчаларын алучы жирлек бюджеты акчалары хисабына аларның түләүләрен санкцияләү өчен кирәкле күрсәтмәләр һәм башка документлар нигезендә, ә оператив-эзләү чараларын үтәү һәм зыян күрүчеләргә, шаһитларга һәм жинаять эшендә катнашучыларга карата куркынычсызлык чараларын гамәлгә ашыру белән бәйле очрактарда, күрсәтмәләр нигезендә, акчалата йөкләмәләр түләү бурычын раслый.

54 статья. Бюджет язмасы

1. Төп бүлүчелэр (эш бирүчелэр) бюджет акчаларын бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп, жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Бюджет акчаларын баш бүлүчелэрнең бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм жирлекнең финанс органы тарафыннан расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет акчаларын бүлүчелэрнең бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

2. Бюджет язмасын раслау һәм ана үзгәрешләр кертү бюджет акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет йөкләмәләренең чыгымнары һәм лимитлары буенча бюджет расписаниесе күрсәткечләре, РФ БКның 190 һәм 191 статьяларында каралган очрактардан тыш, чираттагы финанс елы башланганчы, бюджет акчаларын ведомство карамагындагы идарәчеләргә һәм (яки) алуучыларга житкерелә.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе чыгымнарның ярдәмче төркемнәре (төркемчәләре һәм элементлары) буенча бюджет йөкләмәләренең расланган лимитларын детальләштерүне бюджет акчаларының баш бүлүчесенең (күрсәтмә бирүчесенең) хокукын яисә бурычын билгеләргә мөмкин.

4. Бюджет акчалары баш урнаштыручының чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә үзгәртү, жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә рөхсәт ителми.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә бюджет акчалары бүлүченең чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне бюджет акчалары баш бүлүченең бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә үзгәртү бюджет акчаларын бүлүчегә рөхсәт ителми.

55 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтәлеше

Жирлек бюджетын бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча үтәү, РФ БК нигезләмәләре нигезендә, жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, жыелма бюджет язмасы нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары администраторлары тарафыннан гамәлгә ашырыла, моңа бюджетның бердәм сетындагы акчаларның калдыклары белән идарә итү операцияләре керми.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлгә тиешле акчалата йөкләмәләр өчен түләүне санкцияләү жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

56 статья. Шәхси счетлар

Жирлек бюджеты керемнәре администраторларынын операцияләрен, жирлек бюджетын үтәү операцияләрен исәпкә алу РФ БК нигезендә шәхси счетларда башкарыла.

57 статья. Бюджет сметасы

1. Казна учреждениесенен бюджет сметасы Россия Федерациясе Финанс Министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә бюджет акчаларының баш күрсәтмәсендә билгеләнгән тәртиптә төзелә, раслана һәм алып барыла.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органы булган казна учреждениесенен бюджет сметасы әлеге орган житәкчесе яисә әлеге орган исеменнән Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә эш итәргә вәкаләтле башка зат тарафыннан раслана.

2. Казна учреждениесенен бюджет сметасынын расланган күрсәткечләре казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәмин итү буенча бюджет йөкләмәләрен кабул итүгә һәм (яисә) үтәүгә житкерелгән лимитларга туры килергә тиеш.

Казна учреждениесенен бюджет сметасы муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар планнарын төзегәндә каралган муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар закупкаларын гамәлгә ашыру өчен финанс белән тәмин итү күләмнәрен исәпкә алып төзелә.

Казна учреждениесенен бюджет сметасында казна учреждениесенен бюджет сметасын төзү һәм алып бару тәртибендә каралган башка күрсәткечләр өстәмә рәвештә расланырга тиеш.

Казна учреждениесенен бюджет сметасы күрсәткечләре, анын житәкчесе казна учреждениесенен бюджет сметасын раслау тәртибе нигезендә аны раслау хокукы бирелгән, бюджет йөкләмәләренен өстәлгән лимитлары чикләрендә, шулай ук бюджет йөкләмәләренен алынган лимитлары чикләрендә төгәлләштерелергә мөмкин.

58 статья. Финанслауның иң чик күләмнәре

1. Жирлекнең финанс органы билгеләгән тәртиптә чыгымнар буенча жирлек бюджетын үтәүне оештырганда агымдагы финанс елнын тиешле чорында акчалата йөкләмәләр өчен түләүнең иң чик күләмен (финанслауның иң чик күләмнәрен) баш бүлүчегә, күрсәтмә бирүчегә һәм бюджет акчаларын алучыларга раслау һәм житкерү күздә тотылырга мөмкин.

2. Финанслауның чик күләмнәре, гомумән, бюджет акчаларын ай саен яки квартал саен алучыга карата яки агымдагы финанс елы башыннан баш идарәчеләрне, идарәчеләрне һәм бюджет акчаларын алучыларны финанслауга гаризалар нигезендә үсә барган нәтижә белән билгеләнә.

59 статья. Жирлек бюджетын үтэгэндә жирлек бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәрдән файдалану

1. Жирлек бюджетын үтэгэндә жирлек бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәргә гомуми күләмнен фактта алынган керемнәр агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карарга муниципаль алымнарны биләүгә, муниципаль бурычны каплауга, шулай ук, аларны үтәүгә 217 статьяның 3 пунктында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, жирлекнең гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә үзгәрешләр кертмичә генә жирлекнең финанс органы тарафыннан жибәрелергә мөмкин. РФ БК.

2. Максатчан билгеләнеше (аларны бирү турында хәбәрнамә алган очракта) булган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән 242 статьяның 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бюджетка керә торган РФ БК, шулай ук жирлек бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәрдән тыш фактта бюджет үтэгэндә алынган физик һәм юридик затлардан кире кайтарылмый торган керемнәр күрсәтелгән акчаларны бирү максатларына туры килә торган жирлек бюджеты чыгымнарын арттыруга, агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертмичә генә, юллана.

60 статья. Агымдагы финанс елын төгәлләү

1. Жирлек бюджетын үтәү операцияләре 31 декабрьдә төгәлләнә.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәү операцияләрен төгәлләү РФ БК таләпләре нигезендә жирлекнең финанс органы билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик күләмнәре үз эшчәнлеген 31 декабрьдә туктата.

3. Жирлек бюджетының бердәм сетында булмаган бюджет акчаларының бюджет акчаларын алучылар тарафыннан файдаланылмаган калдыклары агымдагы елның соңгы ике эш көненнән дә соңга калмыйча, бюджет акчаларын алучылар тарафыннан жирлек бюджетының бердәм сетына күчәренергә тиеш, әгәр башкасы РФ БК буенча каралмаган булса, ул бюджет акчаларын алучылар тарафыннан күчәренергә тиеш.

4. Агымдагы финанс елның 1 гыйнварына максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар, финанс белән тәмин итү чыганагы Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре булган бюджетара трансфертлардан тыш, агымдагы финанс елның беренче 15 эш көне эчендә бюджет керемнә кире кайтарылырга тиеш.

Хисап финанс елында файдаланылмаган әлеге пунктның беренче абзацында күрсәтелгән бюджетара трансфертларга ихтыяж булу (булмау) турында жирлек

бюджеты акчалары баш администраторы тарафыннан карар кабул итү, шулай ук аларны элек бирелгән бюджетка кире кайтару турында карар кабул иткәндә, аларда ихтыяж булу турында карар кабул ителгәндә күрсәтелгән акчалар бюджетка кергән көннән алып 30 эш көннән дә соңга калмыйча гамәлгә ашырыла, әлеге бюджет чыгымнары турындагы хисап нигезендә жирлек бюджетының төп администраторы билгеләгән тәртиптә формалаштырылган һәм тәкъдим ителгән күрсәтелгән бюджетара трансфертлар финанс белән тәмин итү чыганагы булып тора.

Жирлек бюджетының төп администраторы карары нигезендә максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турында, аларны финанс белән тәмин итү чыганагы булып хисап елында файдаланылмаган Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре торган бюджетара трансфертлардан тыш, ул билгеләгән тәртиптә тиешле финанс органы белән килешкән, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калган өлеше күләмендәге акчалар агымдагы финанс елында күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына туры килә торган бюджет чыгымнарын финанс белән тәмин итү өчен жирлек бюджеты керемәнә кайтарылырга мөмкин.

3 абзацта каралган карарлар кабул итү тәртибе әлеге пунктта жирле бюджетлардан бюджетара трансфертларны кире кайтару тәртибен жайга сала торган жирле администрациянең муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларның файдаланылмаган өлеше, финанс тәминаты чыганагы Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре булган бюджетара трансфертлардан тыш, тиешле бюджет керемәнә күчерелмәгән очракта, күрсәтелгән акчалар, Россия Федерациясе Финанс Министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, жирлекнең финанс органы билгеләгән тәртиптә бирелгән бюджет керемәнә түләтелергә тиеш.

Федераль бюджеттан бирелгән файдаланылмаган бюджетара трансфертларны түләтү Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

5. Жирлекнең финанс органы агымдагы финанс елы тәмамланганда бюджет акчаларын алучыларны аларның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен чираттагы финанс елының гыйнвар аенда Россия Федерациясендә эш көне булмаган бәйрәм көннәрендә кирәкле акчалар белән тәмин итү тәртибен билгели.

6. Банк депозитларында РФ БК нигезендә урнаштырылган агымдагы финанс елы ахырына акча булу рөхсәт ителә.

5 бүлек. Бюджет хисабын карау һәм раслау, төзү, тышкы тикшерү нигезләре

61 статья. Бюджет исәбе һәм бюджет хисапчылыгы нигезләре

1. Бюджетны исәпкә алуның һәм бюджет хисаплылығының бердәм методологиясе БК РФ нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс Министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисабы финанс һәм финанс булмаган активларның һәм жирлекнең йөкләмәләренең торышы турында, шулай ук күрсәтелгән активларны һәм йөкләмәләргә үзгәртә торган операцияләр турында акчалата чагылышта мәгълүматны жыюның, теркәүнең һәм гомумиләштерүнең тәртип системасыннан гыйбарәт.

Казначылык түләүләре системасында башкарыла торган операцияләр турында мәгълүматны жыю, теркәү һәм гомумиләштерү максатларында казначылык түләүләре системасында Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары структурасында һәм (яисә) казначылык түләүләре системасында катнашучылар структурасында, шулай ук күрсәтелгән операцияләрнең нәтижеләре турында (алга таба - казначылык исәбе) Федераль казначылык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет исәпкә алуы Россия Федерациясенен бюджет классификациясен үз эченә ала торган счетлар планнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджетны исәпкә алу һәм аларны куллану буенча инструкция хисаплары планнары Россия Федерациясе Финанс Министрлыгы тарафыннан раслана.

3. Бюджет хисабы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижеләре турында хисап;
- 4) акча хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма язуы.

4. Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр (бюджет акчаларын алучылар) бюджет хисабының һәм бюджет хисабының бердәм методологиясен үтәп, финанс мәгълүматларын детальләштерүне тәмин итүче ведомство (эчке) актларын куллана ала.

62 статья. Бюджет хисаплылығын төзү

1. Бюджет акчаларының баш администраторлары бюджет акчаларын алучылар (бүлүчеләр), жирлек бюджеты керемнәре администраторлары, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы администраторлары тарафыннан тапшырылган бюджет хисабы нигезендә бюджет хисабын төзиләр.

Жирлек бюджеты акчаларының баш администраторлары билгеләнгән срокларда жирлекнең финанс органына бюджет хисабын тапшыра.

2. Жирлекнең бюджет хисабы төп администраторларның бюджет хисаплары нигезендә жирлекнең финанс органы тарафыннан төзелә.

3. Жирлекнең бюджет хисабы еллык булып тора. Жирлек бюджетының үтэлеше турында отчет квартал саен бирелә.

4. Жирлекнең бюджет хисабы жирлекнең финанс органы тарафыннан жирлекнең Башкарма комитетына тапшырыла.

5. Жирлек бюджетының беренче кварталда, яртыеллыкта һәм тугыз айда үтэлеше турында хисап жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм жирлек Советына һәм тышкы муниципаль финанс контроле органына жибәрелә.

Жирлек бюджетының үтэлеше турында еллык хисап жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

6. Жирлекнең финанс органы Финанс-бюджет палатасына бюджет хисапларын тәкъдим итә.

63 статья. Жирлек бюджеты үтэлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Жирлек Советында каралганчы жирлек бюджеты үтэлеше турында еллык хисап тышкы тикшерүгә дучар ителә, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисапларын тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтэлеше турында еллык хисапка нәтижә эзерләүне үз эченә ала.

2. Жирлек бюджеты үтэлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә, РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрен исәпкә алып башкарыла. Жирлек бюджеты үтэлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, жирлек Советының Татарстан Республикасы Хисап палатасы белән тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру вәкаләтләрен аңа тапшыру турында килешү төзегән очракта һәм Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә, РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Хисап палатасы тарафыннан башкарыла ала.

3. Жирлекнең Башкарма комитеты аңа агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча бәяләмә эзерләү өчен жирлек бюджетының үтэлеше турында хисап бирә. Жирлек бюджеты үтэлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү бер айдан да артмаган срокта уздырыла.

4. Тышкы муниципаль финанс контроле органы, бюджет чараларының баш администраторларының еллык бюджет хисабы күрсәткечләрен исәпкә алып, жирлек бюджеты үтэлеше турында хисапка бәяләмә эзерли.

5. Жирлек бюджетының үтэлеше турында еллык хисапка бәяләмә жирлек Башкарма комитетына бер үк вакытта юллама белән тышкы муниципаль финанс контроле органына тапшырыла.

64 статья. Жирлек Советы бюджетының үтэлеше турында еллык хисап бирү, карау һәм раслау

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап жирлек Советына агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча тапшырыла.

2. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап белән бер үк вакытта аңа бюджет һәм бюджет хисабы үтәлешенә анализ булган аңлатма, муниципаль биремне үтәү турындагы белешмәләр һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләреннән файдалануның башка нәтижәләре турындагы белешмәләр, жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карар проекты, жирлек бюджетының үтәлеше турындагы башка бюджет хисабы һәм жирлекнең берләштерелгән бюджетының үтәлеше турында бюджет хисабы, Россия Федерациясенәң бюджет законнарында каралган башка документлар тапшырыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижәләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карарны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турында карар проектын кире каккан очракта, ул мәгълүматны дәрәс чагылдырмау яки тулы булмаган фактларны бетерү һәм бер айдан да артмаган вакытка кабат тапшыру өчен кайтарыла.

65 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында карар

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карар белән, керемнәрнең, чыгымнарның һәм бюджет дефицитының (профицитның) гомуми күләмен күрсәтеп, жирлек бюджетының хисап финанс елы өчен үтәлеше турында хисап раслана.

2. Хисап финанс елында жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты керемнәре;

жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча жирлек бюджеты чыгымнары;

бюджетлар чыгымнары классификациясенәң бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча жирлек бюджеты чыгымнары;

бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары.

Жирлек бюджеты үтәлеше турында карар белән шулай ук РФ БК, Татарстан Республикасы законы, жирлек бюджеты үтәлеше турында карар кабул итү өчен жирлек Советы карары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр дә раслана.

6 бүлек. Муниципаль финанс контроле

66 статья. Муниципаль финанс контролен гәмәлгә ашыручы органнар

1. Тышкы муниципаль финанс контроле жирлекнен контроль-хисап органнарынын контроль эшчэнлеге булып тора.

2. Эчке муниципаль финанс контроле жирлекнең Башкарма хакияте органы булган муниципаль финанс контроле органынын контроль эшчэнлеге булып тора.

3. Муниципаль финанс контроле органнарының бюджет вәкаләтләре РФ БК нигезендә билгеләнә.

67 статья. Бюджет хокук бозулар өчен жаваплылык

Бюджет хокук бозулар өчен жаваплылык Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә башкарыла.